

23.3.2015

Lapsiasiavaltuutettu
lapsiasiavaltuutettu@oikeus.fi

Viite: LAPS/368/2013

LAPSIASIAVALTUUTETUN SELVITYSPYYNTÖ KOSKIEN POIKIEN YMPÄRILEIKKAUSTA

Lapsiasiavaltuutettu on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä selvitystä, mihin poikien ympärileikkausta koskeviin toimenpiteisiin se aikoo ryhtyä varmistaakseen poikalasten osallisuuden ja yhdenvertaisen oikeuden fyysiseen koskemattomuuteen.

Lapsiasiavaltuutettu katsoo liitteenä olevassa kirjeessä, että lapsen oikeuksien näkökulmasta poikien ympärileikkaukseen liittyvän sääntelyn tilanne on STM:n antamasta poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta koskevasta ohjeesta huolimatta edelleen ongelmallinen ainakin viidestä alla mainitusta syystä.

- Lapsiasiavaltuutettu:
Lapsen oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, kun lapsi ei vielä ole riittävän kypsä itse antamaan ympärileikkaukseen tietoista suostumustaan, on ehdottomasti turvattava lain tasoisella säännöksellä.

Poikien ei-lääketieteellisestä ympärileikkauksesta olisi säädettävä lailla myös siksi, että toimenpiteen valvonta ja mahdollisesti epäasianmukaisesta toiminnasta johtuvat seuraukset voitaisiin määritellä oikeudellisesti sitovasti.

Poikien ei-lääketieteellisestä ympärileikkauksesta säätäminen lailla on osoittautunut vaikeaksi. Poikien ympärileikkauksia koskevaa lainsäädäntötarvetta vuonna 2003 selvittänyt sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä esitti yksimielisesti, että uskonnollisten ja kulttuuristen perinteiden vuoksi tehtävät poikien ympärileikkaukset tulisi sallia tietyin edellytyksin (STM:n Työryhmämuistioita 2003:39). Esitys ei kuitenkaan edennyt hallituksen esityksenä eduskuntaan, koska hallitus ei päässyt asiassa sopimukseen. Poliittisen tuen puuttuessa esitys ei ole myöhemminkään edennyt, vaikka lainsäädännön muuttamisesta on STM:ssä toistuvasti keskusteltu.

STM:n ohje tuo parannuksen aikaisempaan tilanteeseen, jossa poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus ei ollut kiellettyä, mutta toimenpiteelle ei oltu asetettu mitään edellytyksiä.

- Lapsiasiavaltuutettu:
STM:n ohje ei ota millään tavalla kantaa ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen tai vanhempien uskonnonharjoittamisen vapauden suhdetta lapsen etuun.

Sekä juutalaisuudessa että islamissa poikien ympärileikkaus on vanhempien velvollisuus. Juutalaisten ja muslimien näkökulmasta ympärileikkaus on myös poikien edun mukaista.

Korkein oikeus (KKO:2008:93) otti vuonna 2008 huomioon lapsen kokonaisedun ratkaistessaan, että uskonnollisin perustein ja asianmukaisesti suoritettu pojan ympärileikkaus ei ollut rangaistavaa pahoinpitelyä.

Poikien ympärileikkausta ei ole kielletty missään maassa. Lapsen oikeuksia koskeva yleis-sopimus ei yksiselitteisesti kiellä poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta. Kahta YK:n jäsenmaata lukuun ottamatta kaikki maat ovat allekirjoittaneet lapsen oikeuksien sopimuksen, mukaan lukien monet maat, joissa poikien ympärileikkaus on yleinen tapa juutalaisten, islaminuskoisten tai kristittyjen keskuudessa. Sopimusta voidaan tulkita niin, että asianmukaisissa olosuhteissa uskonnollisista ja kulttuurisista syistä tehty poikien ympärileikkaus ei ole lapsen edun vastaista.

Maaliskuussa 2013 YK:n yleiskokouksessa hyväksyttiin päätöslauselma koskien lasten oikeutta parhaaseen mahdolliseen terveyteen (A/HRC/RES/22/32¹). Jäsenmaita kehoitetaan kieltämään päätöslauselmassa erikseen mainitut terveydelle haitalliset tavat. Poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta ei päätöslauselmassa mainita.

- Lapsiasiavaltuutettu:

Lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan ei-lääketieteellisesti suoritettavia toimenpiteitä olisi tarkasteltava entistä tarkemmin terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattietiikan näkökulmasta.

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE pohti vuonna 1999 poikien ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen eettisiä näkökohtiaⁱⁱ. Neuvottelukunnan enemmistö katsoi, ettei ole eettisesti perusteltua torjua niitä poikien ympärileikkauksia, jotka tehdään uskonnollisin perustein juutalaisten ja islaminuskoisten keskuudessa.

Lääkärin etiikka -kirjassa (2013ⁱⁱⁱ) Suomen lääkäriliitto ottaa kantaa poikien ei-lääketieteelliseen ympärileikkaukseen seuraavasti: ”Koska pieneltä pojalta ei voida saada asianmukaista suostumusta, niin sekä eettisesti että juridisesti tarkasteltuna ympärileikkaus loukkaa yksilön vapautta ja henkilökohtaista koskemattomuutta. Tällaisena toimenpide on ristiriidassa lääkärin etiikan kanssa.” Lääkäriliitto katsoo, että vaikka rituaaliset ympärileikkaukset terveydenhuollossa hyväksyttäisiin, tulee lääkärillä aina olla mahdollisuus kieltäytyä niiden tekemisestä.

- Lapsiasiavaltuutettu:

Pojalla tulisi olla tosiasiallinen mahdollisuus itse vaikuttaa siihen, suoritetaanko ympärileikkaus vai ei.

Juutalaisuudessa ympärileikkaus on suoritettava kahdeksantena päivänä syntymästä vaikka olisi sapatti, ellei pojan terveydentila sitä estä. Islamissa ympärileikkauksen ajankohta on

joustavampi, mutta Suomen Islamilaisen Neuvoston puheenjohtaja imaami Anas Hajjarin mukaan toimenpide tulisi suorittaa ennen 7–8 vuoden ikää, jolloin rukoilu aloitetaan.

Osastopäällikkö

Kirsi Varhila

Lääkintöneuvos

Jaakko Yrjö-Koskinen

LIITTEET Lapsiasiavaltuutetun kirje koskien poikien ympärileikkausta

JAKELU Lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila

TIEDOKSI

Eduskunnan perustuslakivaliokunta, valiokuntaneuvos Petri Helander
Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta, valiokuntaneuvos Eila Mäkipää
Eduskunnan oikeusasiamies
Oikeuskanslerinvirasto
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

ⁱ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/132/89/PDF/G1313289.pdf?OpenElement>

ⁱⁱ http://www.etene.fi/c/document_library/get_file?folderId=17203&name=DLFE-547.pdf

ⁱⁱⁱ http://www.laakariliitto.fi/site/assets/files/1273/laakarin_etiikka_2013.pdf

